

Ämnesproven i grundskolans årskurs 6

En redovisning från genomförandet av
ämnesprov i engelska, matematik, svenska
och svenska som andraspråk 2012

ISBN: 978-91-87115-85-1

Omslagsbild: Jörgen Wiklund/Bildarkivet
Grafisk produktion: Typisk Form designbyrå

Ämnesproven i grundskolans årskurs 6

En redovisning från genomförandet av
ämnesprov i engelska, matematik, svenska
och svenska som andraspråk 2012

Innehåll

Förord 6

Sammanfattning 7

Bedömarträning 7

Genomförande 7

Enkät svar om bedömning och sambedömning 7

Stöd för bedömning och sambedömning 7

Ämnesprovet i engelska 9

Från ämnesprovet i årskurs 5 till ämnesprovet i årskurs 6 9

Vad prövade ämnesprovet? 11

Resultat 14

Hur fungerade genomförandet av provet 15

Slutsatser inför 2013 års prov 17

Referenser 17

Ämnesprovet i matematik 19

Från ämnesprovet i årskurs 5 till ämnesprovet i årskurs 6 19

Vad prövade ämnesprovet? 20

Hur fungerade genomförandet av provet? 21

Resultat 24

Slutsatser inför 2013 års prov 26

Ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk 27

Från ämnesprov i årskurs 5 till ämnesprov i årskurs 6 27

Vad prövade ämnesprovet? 27

Resultat 28

Hur fungerade genomförandet av provet? 29

En jämförelse mellan årskurs 5 och årskurs 6 32

Slutsatser inför 2013 års prov 33

Litteratur 33

Förord

I denna rapport redovisas genomförandet av det nationella provet i årskurs 6 vårterminen 2012. Provet genomfördes också i sameskolans årskurs 6 och specialskolans årskurs 7.

I rapporten redovisar och analyserar de universitet som har Skolverkets uppdrag att utveckla och konstruera ämnesproven i årskurs 6, vad som framkommit i lärarenkäter och elevlösningar i anslutning till ämnesproven. Rapporten beskriver bl. a. hur provet tagits emot på skolan och hur de olika provdelarna fungerat.

För avsnittet om ämnesprovet i engelska svarar Ann Bjerklund Larsson vid Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, Göteborgs universitet. För avsnittet om ämnesprovet i matematik svarar Astrid Pettersson och Susanne Strand vid PRIM-gruppen, Stockholms universitet. För avsnittet om ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk svarar Cecilia Bergwall och Johan Carlström vid Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet. För det inledande avsnittet svarar Maj Götefelt och Roger Persson, Skolverket .

En resultatbild på nationell nivå från ämnesproven 2012 redovisas i separat PM med resultattabeller. Länkar till PM med tabeller från totalinsamlingen av resultaten från 2012 finns på www.skolverket.se >Prov och bedömning > Nationella prov >Resultat.

Vår förhoppning är att lärare, skolläda, huvudmän och övriga intresserade kommer att ha nytta av denna nationella beskrivning från genomförandet av det första nationella provet i årskurs 6. Rapporten kan användas som stöd i den lokala uppföljningen och i analyser av genomförandet av det nationella provet i årskurs 6.

Stockholm i december 2012

Karin Hector-Stahre
Enhetschef

Sammanfattning

Det nationella provet i årskurs 6 i grundskolan och sameskolan, i årskurs 7 i specialskolan, som genomfördes 2012, har utvecklats och konstruerats utifrån den nya läroplanen Lgr11. I uppgiftskonstruktion och bedömningsanvisningar har provet utformats utifrån nya kursplaner.

Erfarenheter från tidigare nationellt prov i årskurs 5 har tagits tillvara vid provkonstruktion, främst i utformning av uppgifter och i tilltal till elever i denna åldersgrupp. Stödande material till provet har tagits med från provet i årskurs 5 in i provet i årskurs 6 såsom elevens självbedömning och kunskapsprofil. I självbedömningen ges eleven möjlighet att skatta sina förmågor och reflektera över ämnet. I kunskapsprofilen ges läraren tillfälle att föra in resultatet från ämnesprovet samt att sammanfatta elevens visade kunskaper i ämnet som helhet. I kunskapsprofilen ges också utrymme för eleven och läraren att beskriva vad eleven bör arbeta med framöver och undervisningen fokusera på, för att eleven ska utveckla förmågor i ämnet så långt som möjligt.

Då provet i årskurs 6 framöver även kommer att vara stöd vid betygssättning är provet mer omfattande än tidigare prov i årskurs 5 för att kunna ge stöd vid betygssättning i olika nivåer. Vårterminen 2012 var proven stöd för bedömning av godtagbara kunskaper enligt kunskapskravet motsvarande betygssteget E, då reformen att sätta betyg i årskurs 6 tillämpas först i slutet av höstterminen 2012.

Bedömarträning

Skolverket har låtit ta fram en bedömarträning i engelska, matematik, svenska och svenska som andraspråk i syfte att stärka lärares bedömarkompetens och öka samstämmigheten i bedömningen i provet. Materialet är publicerat på Skolverkets webbplats och består bl.a. av bedömda elevuppgifter liknande dem i provet, filmade föreläsningar om bedömning i ämnet och filmer med kollegiala samtal där lärare bedömer elevuppgifterna i materialet. Som en förberedelse inför provet i årskurs 6 har lärare använt materialet i arbetslag på skolan och i lokala nätverk. Elevuppgifterna i materialet har använts av lärare för att låta eleverna skapa förtrogenhet med ett nationellt prov.

Genomförande

Delproven genomfördes på fasta provdagar under vårterminen 2012 liksom för ämnesproven i årskurs 9. De muntliga delproven, som också är obligatoriska, kan lärare dock genomföra under terminen när det är lämpligt. Lärarhäften med information och bedömningsanvisningar finns till båda ämnesproven och är i likhet med elevmaterialet ordnade i häften.

Enkät svar om bedömning och sambedömning

2012 års sammanställning av enkät svar från lärare för ämnesproven i engelska, matematik och i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 6, visar att proven som helhet är bra eller ganska bra och är ett stöd för bedömning av elevens kunskaper i ämnena. Att proven är ett stöd för bedömning av elevernas kunskaper,

anger en stor majoritet av lärarna i enkätsvaren. Närmare tre fjärdedelar av lärarna uppger också att de har sambedömt elevsvaren i större eller mindre utsträckning. Detta ökar möjligheten till likvärdighet i bedömning och visar dessutom att lärarna har behov av att diskutera bedömning med kollegor.

Ämnesprovet i engelska

ANN BJERKLUND LARSSON VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det första ämnesprovet i engelska för årskurs 6 genomfördes vårterminen 2012. Denna rapport tar upp vad som var nytt med provet i jämförelse med det tidigare ämnesprovet i årskurs 5. Vidare presenteras de olika delproven i ämnesprovet i årskurs 6, vad de prövar och något om hur de har bedömts. Delprovsresultat redovisas liksom elev- och lärarkommentarer. Underlag för resultat och kommentarer utgörs av de resultatprofiler och lärarenkäter som skickats in till projektet efter det att provet genomförts, samt elevenkäter från utövningar av de olika uppgifterna.

Från ämnesprovet i årskurs 5 till ämnesprovet i årskurs 6

2010 genomfördes det sista ämnesprovet i engelska för årskurs 5. I väntan på att den nya läroplanen, Lgr 11, skulle träda i kraft 1 juli 2011 gavs inga ämnesprov det året. De elever som då gick i årskurs 5, fick vänta till vårterminen året därpå och blev därmed de första att genomföra ämnesprov i årskurs 6. En historik över ämnesprovet i årskurs 5 i engelska från starten 1996 ges i Skolverkets rapport 'Ämnesproven 2010 i grundskolans årskurs 5' (Bjerklund Larsson, 2011).

Kursplanen i engelska i Lgr 11 ger, precis som den tidigare från 2000, uttryck för en kommunikativ och handlingsorienterad språksyn. I detta avseende har alltså inget förändrats och ämnesprovet prövar liksom tidigare såväl reception (läsa och lyssna) som produktion och interaktion (tala/samtala och skriva). Vad som prövas och hur detta görs presenteras i lärarmaterialet i en specifikation liknande den som fanns i ämnesprovet i årskurs 5.

Generella principer

En strävan är att ämnesprovet ska ge varje elev möjlighet att visa vad han/hon kan göra med och på sin engelska. För att detta ska vara möjligt eftersträvas både bredd och variation vad gäller de ingående uppgifterna, liksom en hög grad av autenticitet, där innehållet är vardagligt och välbekant för eleven. Så var det även i ämnesprovet i årskurs 5 och dessa generella principer är några av dem som ligger till grund för alla prov- och bedömningsmaterial i engelska och moderna språk som på Skolverkets uppdrag konstrueras i projektet Nationella prov i främmande språk (www.nafs.gu.se) vid Göteborgs universitet (Erickson, 2006). En annan av dessa principer är provets enspråkighet, dvs. att endast engelska används i provet och att alla instruktioner ges på engelska. Det gamla ämnesprovet i årskurs 5 och det nya ämnesprovet i årskurs 6 har alltså många grundläggande likheter. Detta gäller även provtyper av olika slag, och lärare som tidigare genomfört ämnesprovet i årskurs 5 kommer att känna igen svarsformat som flervalsfrågor, matchinguppgifter och frågor med öppna svar där eleven själv formulerar och skriver

svaret. Med tanke på att eleverna nu är ett år äldre kan emellertid ytterligare provtyper komma ifråga i ämnesprovet i årskurs 6 och givetvis är kraven något högre.

Utförande

Ämnesprovet i årskurs 5 i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk fanns i en gemensam pärm, som förutom lärarinformation också innehöll elevuppgifter i form av kopieringsunderlag. Läraren kunde själv välja när de olika delproven i ämnena skulle göras under vårterminen. I stället finns nu ett lärarinformationshäfte och häften med bedömningsanvisningar för respektive delprov och ämne och elevmaterialet kan beställa i klassuppsättning från Skolverket. Provmaterialet levereras vid två olika tillfällen till skolorna. Det muntliga delprovet kan fortfarande göras när som helst under vårterminen medan övriga delprov numera har fasta provdagar.

Kursplanen

Olikheterna mellan ämnesprovet i årskurs 5 och ämnesprovet i årskurs 6 relaterar först och främst till strukturen i den nya kursplanen, med syftestextens långsiktiga mål, centrala innehåll, kunskapskrav samt det faktum att en ny betygsskala (A–F) införs med betyg i årskurs 6 från och med höstterminen 2012. I den gamla kursplanen fanns ”mål att uppnå” och ”mål att sträva mot” och den kravgräns som angavs i ämnesprovet i årskurs 5 var den för ”mål att uppnå”. Språkliga kvaliteter därutöver prövades inte, även om eleverna i de produktiva färdigheterna tala och skriva hade möjlighet att visa vad de kunde utöver ”mål att uppnå”. Detta innebar att nästan alla elever nådde kravgränsen och en majoritet av eleverna upplevde ämnesprovet i årskurs 5 som ett lätt prov. När ämnesprovet 2012 genomfördes, hade ännu inte betyg införts i årskurs 6, men Lgr 11 gällde sedan ett knappt år tillbaka. Provet vårterminen 2012 byggde således på den nya kursplanen, men några betygssteg angavs inte. Den enda kravgräns som angavs var nivån för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 6.

Skillnaden jämfört med ämnesprovet i årskurs 5, var således att provets lägstanivå för godtagbara kunskaper var något högre i enlighet med kunskapskraven eftersom eleverna ju var ett år äldre. Dessutom var ämnesprovet i årskurs 6 konstruerat för att ge elever möjlighet att visa sina kunskaper även utöver nivån för godtagbara kunskaper. Detta gav läraren möjlighet att analysera elevprestationernas kvalitativa nivåer utöver lägstanivån. Liksom tidigare i ämnesprovet i årskurs 5 fanns som stöd för lärarens bedömning av de produktiva färdigheterna, ett antal autentiska elevexempel som var bedömda och kommenterade i bedömningsanvisningarna.

Provets omfattning

Liksom i ämnesprovet i årskurs 5 fanns i 2012 års prov ett delprov som prövade den muntliga kommunikativa förmågan och ett delprov som prövade den skriftliga. Antalet uppgifter som prövade reception hade däremot utökats från en till två uppgifter som prövade hörförståelse, och från två till tre vad gällde läsförståelseuppgifter. Nytt var också att poängantalet på de fem receptiva uppgifterna slogs ihop och en gemensam kravgräns för receptiv förmåga angavs. Detta är i linje med

kursplanens formulering av ett långsiktigt mål för reception, där förmåga att läsa och lyssna och förstå, liksom i kunskapskraven slagits samman. Detta innebär emellertid definitivt inte att det är oviktigt att studera varje elevs kunskapsprofil med avseende på båda färdigheterna läsa och lyssna för att upptäcka eventuella ”taggiga” profiler (jfr nedan).

Årets ämnesprovet i årskurs 6 var alltså mer omfattande och uppgifter med högre svårighetsgrad hade tillkommit. Eftersom provet innehöll mer än tidigare, hade den effektiva provtiden utökats. Det skriftliga delprovet som i ämnesprovet i årskurs 5 varit 30 minuter, blev nu 45 minuter och de receptiva delarna som ökat i antal gjordes i två omgångar med rast emellan. För läsförståelsens tre delar var provtiden 60 minuter och för de två hörförståelsedelarna 40 minuter. Ämnesprovet 2012 hade ungefär samma struktur och svårighetsgrad som ämnesprovet i årskurs 6 kommer att ha från och med vårterminen 2013. Att provet då blir betygsstödjande betonar än mer vikten av likvärdighet och tillförlitlighet. Detta är också en bidragande orsak till att provet blivit mer omfattande, eftersom tillförlitligheten, reliabiliteten, i provresultatet ökar när poängantalet blir större.

Övrigt provmaterial

Även om det reflektiva målet i den gamla kursplanen i engelska flyttats till läroplansnivå för att övergripande gälla alla ämnen i Lgr 11, finns i ämnesprovet i årskurs 6 den reflektiva självbedömningsdelen kvar. Detta gäller också den del av kunskapsprofilen från ämnesprovet i årskurs 5 som åskådliggör i vad mån eleven har en ”taggig” profil, d.v.s. vad som går bra och vad som är svårare och där elev och lärare tillsammans kan göra en fortsatt planering efter provet. Kunskapsprofilens andra del har ersatts av en resultatprofil, där läraren för in resultatet på de olika delarna. Eftersom det inte fanns några betygsresultat att föra in vid 2012 års prov, hade resultatprofilen denna gång en pil för varje delprov, där läraren kunde markera var eleven befann sig i sin språkutveckling i relation till godtagbara kunskaper. På resultatprofilen fanns också plats för både elevens och lärarens kommentarer till de olika delprovsresultaten.

Vad prövade ämnesprovet?

Ämnesprovet för årskurs 6 bestod av tre delprov, Part A – Speaking, Part B – Reception (Reading och Listening) och Part C – Writing. Dessa delar var obligatoriska, men provmaterialet omfattade också två icke obligatoriska delar, självbedömningen och kunskapsprofilen som beskrivits ovan. Den provspecifikation, Test Specification, som ingick i lärarinformationshäftet, var en översikt över provets olika delar och deras relation till de långsiktiga målen i kursplanens syftes-text, liksom till kunskapskraven för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 6. De långsiktiga mål som beskriver förmågorna att använda språkliga strategier och att anpassa sitt språk, fokuserades inte specifikt i provet, men samtliga delprov gav möjlighet till bedömning av dessa förmågor. Målet som talar om livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella företeelser prövades i viss mån indirekt genom uppgifternas innehåll. Eftersom ämnesprovet 2012 omfattas av sekretess t.o.m. 30 juni 2015, kan inte de ingående provdelarna i årets prov beskrivas i detalj eller namnges, men en översiktlig beskrivning av dem och vad de prövar kan ändå ges.

Muntlig kommunikativ förmåga

Part A prövade elevernas förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal ...

Eleverna fick parvis genomföra en uppgift där de samtalade med varandra. Den muntliga uppgiften gav eleverna möjlighet att visa sin produktiva- och interaktiva förmåga, liksom den receptiva förmågan att förstå vad samtalspartnern säger. Som stöd för samtalet använde eleverna ett antal kort med information att ta ställning till.

Receptiv förmåga

Part B prövade elevernas förmåga att

- förstå och tolka innehållet i talad engelska och i olika slags texter

Delprovet bestod av fem olika uppgifter uppdelade på del B 1 som prövade läsförståelse och del B 2 som prövade hörförståelse. Att del B 1 innehöll tre olika uppgifter är ett uttryck för en strävan efter att eleverna ska få visa flera sidor av sin läsförståelse. Därför bestod de tre uppgifterna av olika typer av texter, som kräver att man läser på olika sätt. Den första uppgiften var en lucktext bestående av mycket korta dialoger som anknöt till vardagliga situationer och hade ett enkelt talspråk. I varje dialog saknades ett ord som eleven genom att läsa och förstå sammanhanget, skulle skriva in. Den andra läsförståelseuppgiften bestod av ett antal annonser och var en s.k. matchinguppgift. Det gällde här att söka information i annonserna och kombinera olika påståenden med rätt annons. Till sist fanns en längre berättande text som var uppdelad i olika avsnitt. Svarsformatet var blandat d.v.s. eleverna kunde ibland välja ett svarsalternativ av flera och ibland fick de formulera och skriva ett eget svar.

Hörförståelsen prövades i två uppgifter i del B 2. Den första uppgiften var en flervalsuppgift och bestod av korta samtal. Eleverna skulle genom att lyssna till dessa förstå vad personerna gjorde medan de pratade med varandra och sedan välja bland ett antal föreslagna aktiviteter. I den andra uppgiften fick eleverna lyssna till en man som berättade och beskrev olika företeelser på sitt arbete. Denna hörförståelsedel var längre och eleverna fick lyssna till allting två gånger. Svarsformatet var blandat, precis som i den längre läsförståelsen.

Skriftlig kommunikativ förmåga

Part C prövade elevernas förmåga att

- formulera sig och kommunicera i ... skrift

Eleverna fick skriva fritt på engelska utifrån ett givet ämne. På ett elevblad fanns frågeställningar som stöd för skrivandet.

Bedömning

Bedömningen av ämnesprovets olika delar ska sammantaget ge läraren stöd i en helhetsbedömning av elevernas kunskaper i engelska. Dessa kunskaper beskrivs

i kursplanen som en kommunikativ förmåga där begripligheten först och främst fokuseras. Eleven ska förstå och kunna göra sig förstådd på ett begripligt sätt, så att en person med engelska som förstaspråk förstår, eller så att kommunikationen fungerar i sammanhang där engelska används. Till delproven finns utförliga bedömningsanvisningar för läraren.

Som stöd för bedömningen av det muntliga delprovet, *Part A – Speaking* fanns i 2012 års prov en cd med tre autentiska elevsamtal från utprövningen av uppgiften. Elevprestationerna på cd:n var kommenterade och bedömda i samråd med en grupp av erfarna engelsklärare i grundskolan. Alla prestationerna bedömdes motsvara godtagbara kunskaper men gav också läraren exempel på olika kvalitativa språknivåer.

På samma sätt fanns ett antal autentiska elevtexter som stöd för bedömningen av den skriftliga uppgiften *Part C – Writing*. Även bland dessa texter fanns exempel på olika kvalitativa nivåer och dessutom elevprestationer som bedömts inte nå nivån godtagbara kunskaper.

I *Part B – Reception* fanns en progression mellan de ingående delarna så att den lättaste uppgiften, eller ibland den uppgift som upplevts lättast av eleverna vid utprövningen, kom först och den svåraste avslutade. Bedömningsanvisningarna till *Part B* såg lite olika ut beroende på uppgiftstyp. Till en del uppgifter, som till exempel den första hörförståelsen, fanns bara ett rätt svar på varje fråga, men på uppgifter där eleverna själva skulle formulera svaren presenterades alternativa svar och möjligheten att ytterligare riktiga svar kunde finnas påpekades också.

Den första läsförståelseuppgiften, som var en lucktext, är en typ av uppgift som förutom att pröva elevens förmåga att läsa och förstå sammanhang också prövar den formella säkerheten. Här krävdes därför att svaren skulle passa in i sammanhanget även grammatiskt. Denna provtyp var den enda där ett visst avdrag gjordes för stavfel. Till den längre läsförståelsens öppna svar gavs i bedömningsanvisningarna exempel på tre olika typer av autentiska elevsvar från utprövningen. Det var svar som bedömts som riktiga, acceptabla eller felaktiga. Både riktiga svar och acceptabla svar gav poäng, men läraren hade här en möjlighet att se skillnaden i språklig kvalitet. Poängen på de fem receptiva delarna räknades samman för varje elev och denna totalsumma jämfördes sedan med den poängsumma som, i samråd med en grupp erfarna lärare i engelska, beslutats utgöra kravgränsen för godtagbara kunskaper på *Part B* i 2012 års prov.

Medbedömning

Av de ca 1 500 lärarenkäter som skickats in till provprojektet efter att ämnesprovet i engelska 2012 genomförts, har 800 enkäter slumpvis valts ut och analyserats. I enkäten fanns en fråga som handlade om hur de olika delproven hade bedömts. Många lärare uttryckte att de kände ett behov av att bedöma eleverbeten tillsammans med andra lärare.

”Mycket bra att kunna sambedöma med andra lärare så att man känner sig säkrare och får hjälp med formuleringar...”

”Det skulle vara bra om flera kunde vara med och bedöma för att få en rättvis bedömning.”

Medbedömning var vanligast när det gällde det skriftliga delprovet. 79 % av lä-

rarna uppgav att de hade haft medbedömare till detta delprov. Medbedömning betydde i det här sammanhanget allt ifrån att samtliga elevprestationer hade medbedömts till att endast vissa hade varit föremål för medbedömning. Det muntliga delprovet var det som läraren oftast bedömt helt själv. 45 % hade haft medbedömare till den muntliga uppgiften. Motsvarande siffra för det receptiva delprovet var 54 %. Endast mycket få lärare (mellan 3 och 4 %) uppgav att delproven helt och hållet bedömts av en annan lärare.

Anpassning

Inför genomförandet av ämnesprovet måste man på skolan ta ställning till om anpassning behöver göras för elever med funktionsnedsättning och i så fall vilken form den bör ha. Det är viktigt att alla elever får göra provet och därigenom ges möjlighet att visa vad de kan. För en del elever kan detta ske med olika former av anpassning. Det är rektor som beslutar om sådan anpassning. Specifik information om möjliga anpassningsåtgärder för respektive delprov finns att läsa i lärarinformationshäftet. De åtgärder som beskrivs där, förändrar inte det som faktiskt prövas och därmed inte heller bedömningen i någon högre grad. Om däremot anpassning görs så att det som delprovet ska pröva inte längre prövas, påverkar detta naturligtvis bedömningen liksom provets likvärdighet. Vid bedömningen är det således viktigt att noga analysera den eventuella anpassning som gjorts för elever med funktionsnedsättning för att se hur den påverkar bedömningen. I de lärarenkäter som skickades in till provprojektet efter att årets prov genomförts uppgav hälften av lärarna att de gjort någon form av anpassning i sin klass. En majoritet av dessa hade gjort anpassningar för en av klassens elever. Tre former av anpassning var betydligt vanligare än de övriga, nämligen utökad tid, dator som skrivhjälpmedel och läshjälp. Eftersom de flesta av lärarna inte definierade vad läshjälpen inneburit, är det svårt att uttala sig om vilken grad av anpassning det rört sig om.

Resultat

Lärare har ombetts skicka in elevmaterial, inklusive den ifyllda resultatprofilen, för elever födda vissa datum under året, till provprojektet. De 456 inskickade resultatprofilerna har analyserats och gett upphov till den statistik som presenteras nedan. Samma sak gäller för de lärarenkäter som tidigare nämnts.

Resultaten från ämnesprovet i årskurs 5 har under många år visat att eleverna har goda kunskaper i engelska och att de ofta lyckats allra bäst med det delprov som prövat förmågan att lyssna och förstå. Det är därför inte förvånande att denna trend håller i sig när vi nu ser resultaten från det första ämnesprovet i årskurs 6. I tabellen nedan anges andelen elever som nått respektive delprovs kravnivå för godtagbara kunskaper i relation till kunskapskraven i slutet av årskurs 6. Statistik från Skolverkets totalinsamling via Statistiska centralbyrån (SCB) redovisas på Skolverkets webbplats. Statistiken från SCB:s insamling överensstämmer väl med vår statistik med avvikelser på högst 1 procentenhet.

Delprov	Nått kravnivån (%)
Part A - Speaking	91
Part B - Reception	92
Part C - Writing	91

Resultatet är mycket jämnt sett till de tre delproven. Av de fem ingående uppgifterna i *Part B* lyckades eleverna allra bäst på den första hörförståelseuppgiften och svårast var den första läsförståelsen, som trots svårighetsgraden hade placerats först eftersom provdelen fått mycket positiv respons från eleverna vid utprovningen. (Se nedan.)

Hur fungerade genomförandet av provet?

Lärarenkäter

Liksom lärarna tidigare tyckt att ämnesprovet i årskurs 5 varit ett bra prov, tycks nu samma sak gälla för det första ämnesprovet i årskurs 6. Analysen av de 800 lärarenkäterna visade att 98 % av lärarna tyckte att provet som helhet var bra eller ganska bra. Lika många ansåg att provet speglade kursplanen i Lgr 11. När det gällde hur stort stöd lärarna ansåg sig ha haft av provet vid bedömningen av de egna elevernas kunskaper uppgav 93 % att de haft stort eller ganska stort stöd. 96 % tyckte att resultaten stämde väl eller ganska väl med den egna bedömningen.

”Bra och tydligt kopplat till kursplanen.”

”Ett relevant prov för årskursen.”

Part A – Speaking upplevdes som en bra uppgift med lagom svårighetsgrad och 98 % av lärarna tyckte att uppgiften fungerade bra eller ganska bra att genomföra. Ungefär en tredjedel av lärarna uppgav att de spelat in samtalen. 95 % ansåg att de haft god eller viss hjälp av cd:n med exempelsamtal vid bedömningen och 90 % tyckte att bedömningen av elevprestationerna på cd:n var rimlig. Många lärare kommenterade de positiva reaktioner de fått från eleverna när de genomförde delprovet.

”Diskussionen av korten var mycket uppskattad, gav många skratt och ”tyckanden”.”

Part B – Reception uppskattades också av lärarna och den uppgift de tyckte allra bäst om var den första läsförståelsen. De andra fyra uppgifterna ansågs också vara mycket lämpliga och svårighetsgraden uppfattades som lagom. Matchinguppgiften ansågs lättast och den längre läsförståelsen svårast. Många lärare kommenterade att bedömningsanvisningarna var tydliga och lätta att följa. 37 % av lärarna ansåg att kravgränsen på det receptiva delprovet var för lågt satt i förhållande till hur många poäng som var möjliga att få.

”Många elever tyckte de engelska texterna var svåra men kunde ändå tolka budskapet och svara på frågorna.”

”Jag tyckte att de klarade hörförståelsen otroligt bra med tanke på att det var mycket och gick ganska snabbt.”

Part C – Writing var en uppgift som 89 % av lärarna ansåg ha en lagom svårighetsgrad och 95 % tyckte ämnet var bra eller acceptabelt. 11 % menade att skrivtiden var för kort. På frågan om de bedömda och kommenterade exempeltexterna varit till hjälp vid bedömningen av de egna elevernas prestationer, svarade nästan

samtliga lärare att de varit till god eller viss hjälp. 81 % tyckte att bedömningen av exempeltexterna var rimlig. Många lärare kommenterade att ämnet engagerat eleverna och uttryckte sin förvåning och glädje över hur mycket deras elever klarat av att skriva på engelska om ett ämne som de ansåg krävde en del fantasi.

”Jag trodde att ämnet skulle vara för abstrakt för eleverna, men det visade sig vara inspirerande!”

Lärarenkätens frågor om hur eleverna förberetts för provet gav låga siffror. 56 % av lärarna uppgav att de inte använt det elevbrev från Skolverket som skulle kopieras och delas ut till eleverna. Den information som eleverna skulle ha i förberedande syfte och som återfanns i lärarinformationshäftet hade 31 % av lärarna inte förmedlat till sina elever.

Elevenkäter

Vad eleverna har tyckt om de olika uppgifterna som ingick i provet ger de elevenkäter provprojektet fått in vid utprövningarna svar på. Omkring 400 elever har prövat ut varje uppgift. Den uppgift som eleverna tyckte allra bäst om var den muntliga uppgift som sedan blev Part A. Att elever tycker mycket om att prata engelska är väl känt från alla åren med ämnesprovet i årskurs 5 (Nihlén, 2004).

”Kul att känna att man kan engelska bra!”

När det gäller de fem uppgifter som senare kom att ingå i Part B, upplevde eleverna den långa läsförståelsen som den svåraste uppgiften.

”It was good and a bit hard which was funny.”

Lättast tyckte de att lucktexten var, dvs. den första läsförståelseuppgiften i provet. Den upplevdes även som den allra roligaste och 71 % av eleverna uppgav att den var rolig eller mycket rolig att göra. Självförtroendet var också gott när det gällde den här uppgiften. 77 % av eleverna svarade att de trodde att de lyckats bra på den. Som redan sagts ovan visade sig detta inte stämma, eftersom uppgiften hade lägst lösningsfrekvens av alla, delvis beroende på de formella krav som ställdes på elevsvaren. Uppgiften var alltså svårast, och det är intressant att iaktta fenomenet att en svår uppgift faktiskt kan upplevas som både lätt och rolig.

”It was very fun to do this because it was easy and you learn new things for example new words.”

Den uppgift som eleverna trodde sig ha lyckats minst med var matchinguppgiften där det gällde att sökläsa efter information. 57 % uppgav att de trodde att de lyckats bra med uppgiften. Resultatet visade något helt annat. Lösningsfrekvensen var hög och uppgiften var en av de lättaste. Anledning till att en lätt uppgift uppfattas som svår kan man fundera över. Eleverna kan vara ovana vid provtypen eller kanske är det så att de är ovana vid denna typ av läsning och därför känner en osäkerhet när de behöver läsa för att söka information. Samma fenomen, att elever på olika färdighetsnivåer överskattar svårigheten i läsförståelse med frågor av matchingtyp, har för övrigt iakttagits i andra nationella prov i engelska högre upp i årskurserna under lång tid (Erickson, 1999; 2006). Eleverna tyckte bra om båda hörförståelseuppgifterna, men

de tyckte allra bäst om den kortare där de fick lyssna till ett antal dialoger.

”Jag tycker det var bra för att det är realistiskt. Man kan höra hur riktiga människor pratar.”

En stor andel av eleverna som prövade ut den skriftliga uppgiften ansåg att de hade lyckats bra med att skriva utifrån det givna ämnet. Uppgiften, som i provet blev Part C, uppskattades av en majoritet av eleverna och de tyckte den var både rolig och lätt, men också en utmaning.

”Det var ett mycket roligt prov och det var en utmaning att göra de. Jag skulle gärna vilja göra om de här eller ett liknande test igen.”

Slutsatser inför 2013 års prov

Efter att det första ämnesprovet i engelska i årskurs 6 genomförts kan man konstatera att eleverna i årskurs 6 har goda kunskaper i engelska. 91–92 % av dem når kravnivån för godtagbara kunskaper på de olika delproven. Detta är procentuella nivåer som är mycket lika de som tidigare uppnåtts i ämnesprovet i årskurs 5. Provet har blivit mycket väl mottaget av lärarna, både sett till provet som helhet och till de tre delproven med dess ingående uppgifter.

En del lärarkommentarer tyder på att det organisatoriskt fanns vissa brister. Flera lärare uppger t.ex. att de inte fått ut materialet till *Part A* direkt när det levererades till skolan eller att det inte fanns något övergripande ansvar för att se till att organisationen kring detta delprov fungerade. Likaså tycks elevbrevet på många håll inte nått elever och föräldrar. Detta kan kanske förklaras med att det var första gången provet genomfördes och att rutiner för handhavandet saknades.

98 % av lärarna var nöjda eller mycket nöjda med årets prov. Många av lärarna formulerade också detta i positiva ordalag i lärarenkäten. Andra synpunkter framfördes naturligtvis också. En del av dessa gällde provets omfattning, som att den utökade provtiden gjort eleverna trötta och att det var onödigt med så svåra frågor och så många poäng, när kravgränsen var så pass låg.

Provets ökade omfattning och därmed också ökningen av provtiden har, som tidigare nämnts, sin förklaring i en strävan efter en hög reliabilitet eller tillförlitlighet. Genom att flera uppgifter finns med ökar också möjligheten att så många elever som möjligt får visa så mycket som möjligt av vad de faktiskt kan göra med sin engelska. En lärare uttryckte detta så här:

”Poängsumman som behövs för att nå en acceptabel nivå är lågt satt, men rimlig med tanke på hur svåra uppgifterna var.”

Dessutom ska från och med ämnesprovet vårterminen 2013, inte bara en kravgräns för godtagbara kunskaper anges på de tre delproven, utan också gränser för betygsstegen D, C, B, och A. Dessa måste då inrymmas inom maxpoängen på delprov B. Detta kommer förhoppningsvis att bli tydligare och upplevas mer självklart i samband med nästa års prov.

Referenser

Bjerklund Larsson, A. (2011). Ämnesprovet i engelska för årskurs 5 vårterminen 2010. I Skolverket, *Ämnesproven 2010 i grundskolans årskurs 5* (sid. 5–17).

Erickson, G. (1999). Från Sp 8 till Äp 9 – om utvecklingen av ett nytt nationellt prov i engelska i grundskolan. I *Papers on LANGUAGE – Learning, Teaching, Assessment*. Festskrift till Torsten Lindblad. Rapport nr 1999:02 (s. 202–230). Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.

Erickson, G. (2006). Bedömning av och för lärande – En kollaborativ ansats i arbetet med nationella prov i språk. I: Tornberg, Ulrika (red.). *Mångkulturella aspekter på språkundervisningens kommunikativa praktiker. En konferensrapport* (sid. 187–207). Örebro: Örebro Universitet.

Nihlén, C. (2004). It's better to talk! Om att samtala och tala på engelska. I Skolverket, *Att visa vad man kan. En samling artiklar om ämnesproven i år 5* (sid. 47–59). Stockholm: Fritzes.

Ämnesprovet i

ASTRID PETTERSSON, SUSANNE STRAND VID STOCKHOLMS UNIVERSITET

Från ämnesprovet i årskurs 5 till ämnesprovet i årskurs 6

Den mest avgörande förändringen är förändringen av syftet för ämnesprovet i årskurs 5 jämfört med ämnesprovet i årskurs 6. För Ämnesprovet i årskurs 5 fanns det primära syftet att ge läraren stöd vid bedömning om eleverna nått uppställda mål. Proven hade också ett diagnostiskt syfte, vilket innebar att de belyste enskilda elevers starka och svaga sidor. För Ämnesprovet i årskurs 6 har det diagnostiska syftet nästan helt försvunnit, nu är inriktningen stöd för en likvärdig och rättvis bedömning och betygsättning. Detta syfte kompletteras med syftet att ge underlag för analys av i vilken utsträckning kunskapskraven uppfylls på skol- huvudmänna- och nationell nivå. Dessa två syften gäller för de nationella proven oavsett ämne och årskurs. Proven 2012 ska också bidra till att kartlägga elevens kunskaper och kan vara ett underlag när det gäller att uppmärksamma behov av särskilt stöd och ska också kunna bidra till att konkretisera kursplanen med tillhörande kunskapskrav.

Provet i årskurs 5 och provet i årskurs 6 skiljer sig också åt då de är konstruerade utifrån olika läroplaner och kursplaner. Ämnesprovet i årskurs 5 fokuserade Mål att uppnå för skolår 5 och Ämnesprovet i årskurs 6 för 2012 fokuserar det lägsta godtagbara kunskapskravet i den nya kursplanen. Även om före 2011 i tidigare kursplan fanns en skrivning om bedömningens inriktning som var förmågebaserad, har förmågorna lyfts fram än mer i Lgr 11 och dessa har fått betydelse både för undervisningen och för kunskapskraven. I Ämnesprovet i årskurs 5 var kravet för varje delprov att eleven skulle ha godtagbara lösningar på ett antal uppgifter per delprov. I Ämnesprovet i årskurs 6 har kravet skärpts så att eleverna ska ha ett antal poäng per delprov för att elevens prestationer kan anses godtagbara i relation till kunskapskravet.

En annan skärpning är att alla delprov utom ett ska genomföras på fastställda provdagar i stället för att för Ämnesprovet i årskurs 5 det var skolan och lärarna som bestämde när eleverna skulle genomföra de olika delproven under en längre fastställd provperiod. För Ämnesprovet i årskurs 5 betonades att man för eleverna skulle tona ned så mycket som möjligt av materialets provkaraktär genom att materialet skulle integreras i den vanliga undervisningen vilket inte gäller på samma sätt för Ämnesprovet i årskurs 6. För både Ämnesprovet i årskurs 5 och Ämnesprovet i årskurs 6 gäller att det finns skriftliga delprov med ett antal uppgifter som ska besvaras antingen bara med ett svar och/eller ett svar med tillhörande lösning. Elevernas arbeten bedömdes i 2012 års prov med poäng och lärarna kunde i bedömningsanvisningen se vilken förmåga varje poäng var relaterad till. Eleverna skulle också arbeta med en muntlig uppgift, som bedömdes med stöd av en bedömningsmatris utifrån de olika förmågorna. I Ämnesprovet i årskurs 5 fanns ingen muntlig uppgift utan en gruppuppgift och den var konstruerad i samver-

kan med ämnesprovet i svenska/svenska som andraspråk. Både i Ämnesprovet i årskurs 5 och i Ämnesprovet i årskurs 6 finns ett tema. I Ämnesprovet i årskurs 5 fanns ett tema som genomsyrade alla provdelar och var bestämt tillsammans med ämnesprovet i svenska/svenska som andraspråk, för Ämnesprovet i årskurs 6 finns ett tema som berör två av de skriftliga delproven. Antalet uppgifter i proven var ungefär desamma, drygt ett 60-tal. I Ämnesprovet i årskurs 5 var miniräknare tillåten på tre av de fyra skriftliga delproven och för Ämnesprovet i årskurs 6 är den tillåten på ett av de tre skriftliga delproven. Ämnesprovet i årskurs 5 hade mer begränsade uppgifter på en mycket grundläggande nivå medan Ämnesprovet i årskurs 6 har mer obegränsade uppgifter på olika kvalitativa nivåer. I både Ämnesprovet i årskurs 5 och Ämnesprovet i årskurs 6 finns självvärderingsdel, kunskapsprofil och lärarenkät. I ämnesprovet i årskurs 5 fanns också några frågor för elevernas självreflektion och för Ämnesprovet i årskurs 6 finns en resultatprofil och en resultatssammanställning.

Vad prövade ämnesprovet?

I matematik enligt Lgr 11 finns fem förmågor som eleverna ska ha möjlighet att utveckla. Dessa förmågor är:

- Problemlösning: formulera och lösa problem med hjälp av matematik samt värdera valda strategier och metoder.
- Begrepp: använda och analysera matematiska begrepp och samband mellan begrepp.
- Metod: välja och använda lämpliga matematiska metoder för att göra beräkningar och lösa rutinuppgifter.
- Resonemang: föra och följa matematiska resonemang.
- Kommunikation: använda matematikens uttrycksformer för att samtala om, argumentera och redogöra för frågeställningar, beräkningar och slutsatser.

En av utgångspunkterna vid konstruktionen av ämnesprovet var dessa förmågor. Övriga utgångspunkter var det centrala innehållet och framförallt kunskapskravet för den lägsta godtagbara nivån för årskurs 6.

Det muntliga delprovet handlade om geometri och prövade framförallt förmågorna begrepp, metod, resonemang och kommunikation. På de skriftliga delproven behandlades Taluppfattning och tals användning, algebra, geometri, problemlösning, sannolikhet och statistik samt samband och förändring, alltså det fanns exempel på uppgifter från det mesta av det som anges i kursplanens centrala innehåll för årskurs 4–6. På de skriftliga delarna prövades alla förmågor utom resonemangsförmågan. Den förmågan bedömdes när det gäller de skriftliga delproven vara nära kopplad till kommunikationsförmågan och fick ingå i denna. För delprov B och C skulle eleverna redovisa sina lösningar i provhäftena, men för delprov D skulle eleverna redovisa sina lösningar på separat papper. Här följer en mer detaljerad översikt över vad varje delprov behandlade.

Delprov	Centralt innehåll	Förmågor
A	Geometri, plangeometriska figurers egenskaper, area och omkrets	Begrepp Metod Resonemang Kommunikation
B	Taluppfattning och tals användning, Algebra, Geometri och Problemlösning	Problem Begrepp Metod Kommunikation
C	Taluppfattning och tals användning, Algebra och Geometri	Begrepp Metod
D	Taluppfattning och tals användning, Sannolikhet och statistik, Samband och förändring, Problemlösning	Problem Begrepp Metod Kommunikation

Hur fungerade genomförandet av provet?

Cirka 1 300 lärare har besvarat lärarenkäten som medföljer Ämnesprovet i årskurs 6. Av svaren framgår att över 90 % har haft stort stöd (40 %) eller visst stöd (51 %) av ämnesprovet beträffande bedömningen av elevernas kunskaper i matematik. En klar majoritet (87 %) anser att ämnesprovet var lagom omfattande och endast 2 % ansåg att det borde ha varit mer omfattande. Sett till provet som helhet ansåg över hälften (56 %) av lärarna att det var bra och drygt 40 % (42 %) att det var ganska bra.

När det gäller de olika delarna i materialet ansåg så gott som alla lärare att delproven var bra eller ganska bra och över hälften ansåg att dessa var bra (variation mellan 54 %, muntlig delprov till 66 %, delprov C). För de frivilliga delarna (självbedömning, resultatprofil och kunskapsprofil) var andelen som tyckte bra eller ganska bra något lägre och lägst för kunskapsprofilen med 87 %. De frivilliga delarna användes av cirka var fjärde lärare.

Så gott som alla lärare tyckte att de olika delproven var lagom svåra och att den beräknade tiden för delproven var lagom med en variation mellan 81 % (delprov A) och 92 % (delprov B). Över hälften av eleverna var i huvudsak positiva till ämnesprovet i matematik och drygt en tredjedel var både positiva och negativa.

Lärarna är nöjda med lärarinformationen. Så gott som alla anser att den gett tillräckligt med information. Även för de lärare som gjort anpassningar vid provsituationen har informationen fungerat väl.

Anpassning

Drygt hälften av lärarna har anpassat provet och provsituationen för elever med funktionsnedsättning. En fjärdedel av lärarna har inte behövt anpassa provet till någon elev i klassen och det vanligaste är att provet anpassats till ett par till 3–4 elever i en klass. Den vanligaste anpassningen är läshjälp av något slag. Vanligt är också att eleverna får genomföra provet i mindre grupper och att de får förlängd provtid. Mer än tre lärare av fyra menar att de olika delproven har fungerat bra eller ganska bra för elever i behov av särskilt stöd. Det delprov som i detta avse-

ende har fungerat bäst är det muntliga delprovet där 88 % av lärarna har svarat bra eller ganska bra. Det delprov som fungerat sämst är delprov D, där 65 % av lärarna svarar bra eller ganska bra.

Genomförande

Lärarna och skolorna har förberett genomförandet på olika sätt. Bedömarträningmaterialet i matematik som togs fram av PRIM-gruppen inför genomförandet av Ämnesprovet i årskurs 6 och publicerades på Skolverkets webbplats har använts av cirka var fjärde lärare på olika sätt.

Drygt var femte lärare har använt bedömarträningmaterialet för sina elever och låtit eleverna arbeta med uppgifter från detta material. Det vanligaste är att lärarna har berättat för eleverna vad det innebär att genomföra ett ämnesprov i matematik. Knappt hälften av lärarna har diskuterat genomförandet med sina kollegor och knappt en tredjedel har tittat på gamla prov. Ungefär var tionde lärare uppger att skolledningen har samlat berörda lärare för att informera om provet och planeringen av genomförandet. Det delprov som var svårast att genomföra var det muntliga. Tre lärare av fyra har ensamt genomfört det muntliga delprovet antingen på en dag eller uppdelat på flera dagar, oftast efter att de skriftliga delproven var genomförda. Två skriftliga delprov skulle genomföras på samma dag. Det vanligaste var att eleverna fick en kortare rast på cirka 30 minuter mellan dessa delprov.

Bedömning

Vanligt är att lärarna samarbetar vid bedömningen antingen av alla elevprestationer eller av delar av dem.

Knappt 1 300 lärare har gett följande svar på frågan: "Vilka har bedömt elevernas prestationer på ämnesprovet i matematik"?

- Samtliga elevprestationer har bedömts av mig ensam	25 %
- Samtliga elevprestationer har bedömts av annan lärare	4 %
- Samtliga elevprestationer har sambedömts	9 %
- Många elevprestationer har sambedömts	21 %
- Vissa elevprestationer har sambedömts	37 %
- Annat	4 %

Ett hundratal har skrivit vilka de sambedömt med och det är speciallärare, lärare från andra skolor och att kommuner har anordnat speciella dagar för sambedömning.

"Alla prov i kommunen har rättats av en grupp lärare".

"Samtliga prov utom det muntliga har sambedömts."

Bedömningsanvisningarna har för de flesta lärarna gett stort stöd enligt svarsfördelningen nedan på följande fråga: Har bedömningsanvisningarna gett tillräckligt med underlag för bedömning av dina elevers arbeten"?

	Ja, absolut	Ja, i stort sett	Ja i viss mån	Nej, knappast
Delprov A	27 %	55 %	16 %	2%
Delprov B	32 %	56 %	11 %	1 %
Delprov C	35 %	55 %	9 %	1 %
Delprov D	30 %	56 %	11 %	2 %

Drygt 80 % anser att kravgränserna är rimliga utifrån kunskapskravet och en lika stor andel anser att de är rimliga utifrån sina elevers kunskaper.

En mycket vanlig kommentar vad gäller bedömningen är att den var tidskrävande och arbetskrävande. Flera lärare var förtjusta i att vi hade markerat i poängen vilken förmåga som i huvudsak bedömdes, men många fler tyckte att det försvårade och krånglade till bedömningsarbetet.

”Att dela upp poängen i förmågor var besvärligt, svåröverskådligt och tog väldigt mycket tid”

”Bedömningen med olika förmågepoäng ger en bredare bild av elevens kunskaper och förmåga men tar mycket tid att rätta.”

”Man blev helt förvirrad till sist om det skulle vara 4P, 3M eller 5B.”

”Jag har fått väldigt mycket stöd av dessa prov. Jag har även fått stöd i hur läroplanen kan tolkas.”

”Tycker att uppdelningen i en massa poäng saknar just poäng! Det blev bara kluddigt att rätta.”

”Tydliga bedömningsanvisningar. Bra med förmågepoäng.”

Ämnesprovets överensstämmelse med undervisningen

Hälften av lärarna menade att ämnesprovet i hög grad stämde med den undervisning som eleverna fått och en ungefär lika stor andel menade att den i viss grad stämde överens vilket nedanstående sammanställning av drygt 1200 lärarsvar på frågan: ”I vilken grad stämmer ämnesprovet i matematik med den undervisning som dina elever mött?” visar.

- I hög grad	50 %
- I viss grad	48 %
- I liten grad	1 %

Många lärare menade att algebra inte borde förekomma på ämnesprovet eftersom det området inte hade behandlats än i undervisningen. En vanlig synpunkt är att ämnesprovet i matematik skulle ligga senare på terminen och vara det sista provet som eleverna skulle arbeta med.

Resultat

Resultaten grundar sig på PRIM-gruppens webbinsamling av ett slumpmässigt urval på drygt 1 400 elevresultat. För webbinsamlingen rapporterar lärarna resultat på uppgiftsnivå för elever födda den 15:e i varje månad.

Ämnesprovet i matematik bestod av fyra delprov, ett muntligt och tre skriftliga. För varje delprov fanns en kravgräns, för de skriftliga delproven i form av poäng. Poängen var markerade efter den/de huvudsakliga förmågor som uppgiften prövade. Det var många gånger svårt att klassificera vilken förmåga som var relevant, resultat på förmågenivå måste därför tolkas med försiktighet. Kravgränsen tog därför inte hänsyn till vilken förmåga poängen var relaterad till.

Resultaten per delprov

Det delprov som flest har klarat på en godtagbar nivå är Delprov A, där 94,2 % klarade kravgränsen, därefter kom delprov C, B och D med 92,2 % , 87,0 % respektive 83,7 %. 77,6 % av eleverna har klarat kravgränserna på alla delprov och 87,8 % på minst tre delprov och 94,4 % på minst två delprov.

På delprov B kunde eleven totalt få högst 38 poäng med kravgräns minst 15 poäng. 13 % klarade inte kravgränsen. Hälften av eleverna hade minst 23 poäng och 25 % hade minst 28 poäng. På delprov C kunde eleverna få maximalt 37 poäng med kravgräns minst 17 poäng. 9 % klarade inte kravgränsen. Hälften av eleverna hade minst 31 poäng och 25 % av eleverna hade minst 33 poäng. På delprov D kunde eleverna ha högst 30 poäng med kravgräns minst 11 poäng. 16 % klarade inte kravgränsen. Hälften av eleverna hade minst 18 poäng och 25 % av eleverna hade minst 23 poäng. Delprov D var det svåraste delprovet.

I delprov D var kravet på skriftlig redovisning störst. Det kan vara en anledning till det sämre resultatet eftersom kravet på redovisning kan kännas nytt för den här åldersgruppen, jämfört med senare årskurser.

Resultat på förmågenivå

På respektive förmåga kunde eleverna få högst 15 poäng på problemlösningsförmåga, varav 3 poäng med högre kvalitet, få högst 35 poäng på begreppsförmåga, varav 3 poäng med högre kvalitet, få högst 28 poäng på metodförmåga, varav 2 poäng med högre kvalitet, få högst 27 poäng på kommunikationsförmåga, varav 9 poäng med högre kvalitet. Den genomsnittliga lösningsfrekvensen varierar mellan 59,7 % och 78,3 %, där kommunikationsförmågan hade lägst genomsnittlig lösningsfrekvens och begreppsförmågan högst (problemlösningsförmåga 67,5 % och metodförmågan 71,7 %).

Även här kan det sämre resultatet på kommunikationsförmågan bero på ovana att kommunicera skriftligt.

Resultat på uppgiftsnivå

Delprov A är en muntlig uppgift och bedömningen ska ske med hjälp av en bedömningsmatris. Då det gäller begreppsförmågan kunde eleverna visa godtagbar och två kvalitativt högre nivåer. 39 % visade kunskaper på godtagbar nivå och 41 % respektive 20 % visade kunskaper på en respektive två högre nivåer. När det gällde metodförmågan kunde elevernas visade kunskaper kategoriseras efter

tre olika nivåer. 42 % visade kunskaper på den lägsta godtagbara nivån och 39 % respektive 20 % kunskaper på de två högre nivåerna. För resonemangsförmågan kunde elevernas visade kunskaper kategoriseras i två nivåer godtagbar nivå, som 68 % visade och högre nivå med en procentandel på 32 %. När det gäller kommunikationsförmågan var fördelningen densamma som för resonemangsförmågan.

Fem uppgifter har en lösningsproportion på över 90 %. 33 uppgifter har en lösningsfrekvens på mellan 75 och 90 procent, 19 uppgifter har en lösningsfrekvens på mellan 50 och 75 % och sex uppgifter har en lösningsfrekvens mellan 25 och 50 % och en uppgift har en lägre lösningsfrekvens än 25 %. Uppgifterna som flest elever klarade handlade om enkla additioner, enkel multiplikation, ekvation och tallinjen. Uppgifterna som eleverna hade svårast att klara var när eleverna skulle anpassa en formel till ett mönster. Just den här deluppgiften visade en högre kvalitet, vilket man inte kan räkna med får en hög lösningsfrekvens. Dessutom har många lärare skrivit i lärarenkäten att de inte hunnit arbeta med algebra, vilket också kan förklara den låga lösningsfrekvensen.

Flickors och pojkars prestationer

Skillnader mellan flickors och pojkars resultat framgår av tabellerna.

Klarat kravnivån för olika antal delprov. Siffrorna anger procent.

	Alla	Flickor	Pojkar
Samtliga delar	77,6	78,5	76,6
Minst tre delar	87,8	88,2	87,3
Minst två delar	94,4	94,2	94,7
Ingen del	1,8	2,2	1,4

Klarat kravnivån för respektive delprov. Siffrorna anger procent.

	Alla	Flickor	Pojkar
Delprov A	94,2	93,6	94,8
Delprov B	87,0	87,8	86,1
Delprov C	92,2	92,6	91,8
Delprov D	83,7	84,6	82,9

Tabellerna visar att skillnaderna i prestationerna mellan pojkar och flickor är små. Eftersom prestationerna har bedömts med förmågepoäng finns möjlighet att studera skillnader mellan pojkars och flickors resultat för de olika förmågorna. Riktmärket har varit en skillnad som är minst 4 procentenheter mellan könen. Det finns 29 förmågepoäng med en sådan skillnad. Flickorna har presterat ett bättre resultat än pojkarna på 22 poäng fördelade på 3 problemlösningspoäng, 5 begrepps-poäng, 5 metodpoäng och 9 kommunikationspoäng. De 7 poängen där pojkarna är bättre är fördelade på två förmågor problemlösningsförmåga med 1 poäng och begrepps-förmåga 6 poäng. Det är framförallt på uppgifterna där ett tal skrivet med bokstäver skulle skrivas med siffror som pojkarna är bättre på.

Man kan se att skillnaden mellan pojkars och flickors resultat för de olika förmågorna är störst för kommunikationsförmågan. Frågan är om det ökade kravet på redovisning och kommunikation som finns i provet har missgynnat pojkarna.

Slutsatser inför 2013 års prov

Många lärare har ansett att bedömningen i ämnesprovet har varit mycket tidskrävande. Inför 2013 års prov kommer bedömningsanvisningarna därför att bli tydligare. Kravet på att kommunicera har ökat i Lgr11 vilket också syntes i ämnesprovet 2012. Frågan om kravet på kommunikation i provet kanske var lite för högt ställd kommer att tas i beaktande inför 2013 års prov. Den stora förändringen är att ämnesprovet ska fr.o.m. 2013 vara betygsstödjande för fem olika betygssteg. Det betyder att ämnesprovet 2013 kommer att vara mer omfattande, provet utökas med en skriftlig provdel. Ämnesprovet 2013 kommer att bestå av ett muntligt delprov, som skolan bestämmer när det ska genomföras och fyra skriftliga delprov som ska genomföras på två fasta provdagar. I bedömningsanvisningarna kommer poängen på uppgiftsnivå att hänföras till relevant kravnivå genom att vi kommer att använda E-poäng, C-poäng och A-poäng. Däremot kommer inte förmågorna för poängen att fokuseras lika starkt som för ämnesprovet 2012.

Ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk

CECILIA BERGWALL, JOHAN CARLSTRÖM VID UPPSALA UNIVERSITET

Från ämnesprov i årskurs 5 till ämnesprov i årskurs 6

Det tidigare ämnesprovet för årskurs 5 (baserat på Lpo94) har nu ersatts av ämnesprovet för årskurs 6 (baserat på Lgr11). Provkonstruktionen går till som tidigare: alla texter, frågor och skrivuppgifter prövas ut i olika klasser runt om i landet, och lärare och elever får lämna synpunkter på materialet. Bedömningsanvisningar och annat material till lärarna tas fram i samarbete med referensgrupper av lärare som deltar i bedörmöten och kravsättningsmöten. Också forskare från olika håll i Norden har deltagit i förberedelsearbetet för det nya ämnesprovet.

Provets uppläggning känns igen från ämnesprovet i årskurs 5. Ett antal delprov ingår där eleven får visa sin förmåga att tala, lyssna, läsa och skriva. Att dela upp till exempel läsprovet på två tillfällen är en anpassning till elevernas ålder, och modellen är densamma som i provet för årskurs 3. Det nya för årskurs 6 är att delproven i läsa och skriva genomförs på två fasta skrivdagar, gemensamma för hela landet. Det muntliga delprovet kan läraren som tidigare genomföra inom den ordinarie undervisningen under vårterminen. Delprov B som prövar läsning av skönlitteratur har behållit ett inslag från proven i årskurs 3 och 5, nämligen att läraren läser ett avsnitt högt för att alla elever ska komma in i den aktuella texten och kunna läsa vidare på egen hand det avsnitt som det ställs frågor på.

Vad prövade ämnesprovet?

Ämnesprovet 2012 har titeln *Fritid?!* Provet består av fem delprov med anknytning till temat. I delprov A visar eleven sin muntliga förmåga genom momenten samtala och redogöra. Delproven B och C låter eleven visa sin förmåga att läsa och förstå olika typer av text, tillämpa olika lässtrategier och lösa uppgifter utifrån fyra läsförståelseprocesser. I delproven D och E får eleven visa sin förmåga att producera text, en berättande text och en argumenterande text.

Årets resultatrapportering bygger på det urval hela elevlösningar som provinstitutionen samlar in årligen. I år ligger insamlingen på 382 elevresultat men ett visst bortfall finns i rapporteringen av hur delproven bedömts av läraren. Detta innebär att alla resultat måste tolkas utifrån att de är stickprov vilket ger en viss måtosäkerhet. Skolverket publicerar varje år statistik från totalinsamlingen av elevers provresultat, en insamling som görs via Statistiska centralbyrån (SCB).

I provgruppens arbete med att utveckla provet tar vi intryck av insamlade elevlösningar, lärarenkäter samt samtal och mejl från lärare. Dessutom är två medarbetare lärare som själva genomfört provet i sina klasser. När totalinsamlingens resultat publiceras har ämnesprovet för 2013 redan gått i tryck och resultaten kan inte få genomslag förrän i ämnesprovet 2014.

Provkonstruktörerna finns tillgängliga för att besvara frågor före, under och

efter provets genomförande. Skolverket bistår likaså med stöd kring provfrågor och frågor av mer allmän karaktär. Då provet 2012 var det första i årskurs 6 och det första enligt den nya läroplanen, Lgr 11, var detta stöd till lärarna av stor vikt.

För en mer utförlig rapport av lärarenkäten för provet 2012 hänvisar vi till provinstitutionens webbplats www.natprov.nordiska.uu.se. Där kan man också läsa en beskrivning av hur provkonstruktion går till.

Resultat

Läsåret 2011/2012 var den nya läroplanens första år och inga terminsbetyg skulle sättas i årskurs 6 och årskurs 7. Av samma skäl förekom det inte heller några provbetyg i det nationella ämnesprovet. Elevens resultat har redovisats som *nått kravnivån för delprovet (N)* och *ej nått kravnivån för delprovet (EN)*.

I tabell 1 framgår hur många elever som nått kravnivån på de olika delproven. Underlaget grundar sig på 382 inskickade elevlösningar. Vid registreringen av de inskickade lösningarna har det visat sig att inte alla lärare anger om en elev nått kravnivån eller inte för ett specifikt delprov, och det är därför svårt att veta exakt hur stor andel som klarat kravnivån i vårt urval. Beräkningarna utgår från de lösningar där det angivits om eleven nått kravnivån eller ej. Man kan då se att det är 97,6 procent som klarat kravnivån på delprov A, 92,7 procent på delprov B och C, 90,1 procent på delprov D samt 89,8 procent som klarat delprov E.

Tabell 1: Andel som nått kravnivån på respektive delprov.

Delprov	Andel som nått kravnivån (av lösningar där N eller EN angetts)
Kravnivå delprov A, redogörelse och samtal	97,6
Kravnivå delprov B, läsa skönlitteratur och delprov C, läsa sakprosa	92,7
Kravnivå delprov D, skriva berättande text	90,1
Kravnivå delprov E, skriva argumenterande text	89,8

En jämförelse mellan det sista nationella provet i årskurs 5 2010 och årskurs 6 2012 visar att andelen elever som når delprovets kravnivåer är relativt lika. Ämnesprovet för årskurs 6 är ett prov under utveckling och långtgående slutsatser är svåra att dra, men tendensen är att provet för årskurs 6 har gjorts med rimlig och åldersadekvat höjning av svårighetsnivån i förhållande till provet för årskurs 5. Se tidigare resultatrapporter angående årskurs 5 på www.skolverket.se

Antalet elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk är i vårt urval för litet för att en särredovisning av dessa ska ge säkra resultat. Dock kan vi konstatera att den grupp elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk lyckats ungefär som eleverna som följer kursplanen i svenska när det gäller tala och skriva. Däremot i läsförståelsen, delprov B och C, finns bland elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk en klart lägre andel som klarat kravnivån. Samma tendens ses i läsförståelseprovet för årskurs 9 gällande elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk.

Vilka resultat får flickor respektive pojkar i delproven?

I tabell 2 redovisas resultaten bland flickor respektive pojkar. I delprov A är det ingen skillnad mellan pojkar och flickor. I delprov B och C lyckas flickorna i något större utsträckning än pojkarna att klara kravnivån. Skillnaderna mellan pojkar och flickor är däremot tydlig på delprov D och E. På delprov D klarar 95,3 procent av flickorna kravnivån, att jämföra med 84,3 procent bland pojkarna. Skillnaden är ännu större i delprov E där 97 procent av flickorna klarar kravnivån mot 82 procent av pojkarna.

Tabell 2: Andel som nått kravnivån på respektive delprov per kön.

Delprov	Flickor	Pojkar
Kravnivå delprov A, redogörelse och samtal	97,6	97,5
Kravnivå delprov B, läsa skönlitteratur och delprov C, läsa sakprosa	94,5	91,6
Kravnivå delprov D, skriva berättande text	95,3	84,3
Kravnivå delprov E, skriva argumenterande text	97,0	82,0

I ämnesprovet i årskurs 9 ser denna jämförelse annorlunda ut. Där gör pojkarna generellt ett sämre resultat i läsförståelsen medan resultaten i förmågorna tala och skriva är mer likvärdiga.

Hur fungerade genomförandet av provet?

Delprov A – redogörelse och samtal

Elevens muntliga förmåga mäts i provet genom två delmoment, redogörelse och samtal. I momentet redogörelse har eleven under en lektion fått förbereda sig i ett temaanknutet ämne. Eleven redogör sedan för ämnet i en liten grupp om tre elever i 2–3 minuter.

Samma grupp prövas sedan i förmågan att upprätthålla ett samtal. För att skapa en gemensam samtalsgrund får eleverna lyssna på en inspelad skönlitterär text och därefter starta samtalet med hjälp av diskussionsfrågor. Syftet är inte att mäta elevernas hörförståelse och minne utan deras förmåga att formulera sig muntligt. Läraren bedömer om eleven visar förståelse för mekanismerna i ett samtal såsom turtagning, associationer, fördjupning och lyssnande. För att främja samtalsituationen ytterligare är de flesta diskussionsfrågor allmänt hållna och inte i första hand textnära. Det betyder att alla elever i något skede av samtalet ska kunna relatera till innehållet i texten och på så sätt kunna bidra till samtalet.

Eleven måste delta i och nå kravnivån i båda delmomenten för att kunna sägas nå godtagbar nivå i delprov A.

Lärarenkäten om delprov A

Lärares synpunkter på överensstämmelsen mellan delprovets och kursplanernas svårighetsgrad är viktig information ur lärarenkäten. Så många som 96 procent av lärarna tycker att nivån på delprov A var lagom i förhållande till kursplanerna. Då kritik framförs gäller den främst att nivån är för låg. Lärare skriver:

”Prov och kravnivå överensstämde bra.” ”Kravnivån är ganska låg men man

får en bra uppfattning över spännvidden i klassen.” ”Jag anser att den är lagom svår, på gränsen till för låg, men till min stora förvåning var det flera elever som misslyckades. Det gäller såväl presentationen som samtalet.”

Det muntliga delprovet ska ge en så rättvis bedömning som möjligt för den enskilda eleven och genomförandet ska ske under en avsatt tid. Detta leder till att provet endast kan pröva en del av förmågan. Övrig bedömning måste alltså ske i den ordinarie undervisningen. Det är svårt att utifrån enkäten dra slutsatser kring huruvida uppgiften inte låter elever prestera sitt bästa eller om det helt enkelt är så att vissa elever kan prestera långt utöver vad som är lägsta godtagbara nivå i årskurs 6. Genom att analysera elevers inspelade redogörelser och samtal har vi dock kunnat konstatera att olika elever presterar på olika nivåer, även inom ramen för denna uppgift. Dessa inspelningar och analyser finns på Skolverkets webbplats under Bedömarträning inför ämnesproven i årskurs 6, www.skolverket.se/bedomartraning.

Önskemål om längre tid för provets genomförande framförs också i enkäten liksom kritik mot längden på de inspelade textavsnitten. Provggruppen har till det kommande provet 2013 ändrat längden på de inspelade texterna så att de över lag är kortare. Däremot bedöms att varje grupp ska klara redovisning, lyssnande och samtal på cirka 30 minuter. Under utprovningarna har framkommit att elever generellt är färdiga innan maxtiden passerat.

Svårigheten att organisera och genomföra delprov A är något som många lärare pekar på. Inför nästa prov finns råd för genomförande och organisation av provet. Råden bygger på goda exempel som framförts av lärare som tycker sig ha hittat en fungerande modell. Det är hela skolans angelägenhet och rektors ansvar att organisera detta på ett smidigt sätt. Fördelarna med detta individfokuserade tillfälle får heller inte glömmas bort. Att som lärare lyssna till sina elever, en i taget i lugn och ro, utan att riskera avbrott p.g.a. övriga elever, är också en förmån.

Delprov B och C – läsa skönlitteratur och sakprosa

Läsförståelsen är uppdelad på två delprov som i sin tur är fördelade på skönlitteratur respektive sakprosa. Provet förbereds inte utan eleven läser texterna först vid provtillfället. Syftet är att mäta elevens faktiska läsförmåga.

I provet är uppgifterna uppdelade på fyra olika läsförståelseprocesser inspirerade av det internationella läsförståelsetestet PIRLS. Uppgifterna konstrueras enligt fyra svårighetsnivåer inom varje process. Läsförståelseprocesserna definieras som följer:

1. Hitta efterfrågad information
2. Dra enkla slutsatser
3. Sammanföra och tolka information och idéer samt reflektera
4. Granska och värdera innehåll, språk och textuella drag

Poängen från de båda delproven vägs samman i en resultatprofil. Denna modell gör att läraren får en klar bild över vilka lässtrategier eleven tillgodogjort sig eller behöver utveckla ytterligare. Detta är ett tydligt stöd i det fortsatta arbetet kring elevens läsförståelse.

Skillnad resultat delprov B och C

Läsförståelsen är uppdelad på delproven B (berättande text) och C (sakprosa) som summeras. En grov analys av delprovets svårighetsgrader visar att eleverna i vårt urval lyckats något bättre på delprov C än på delprov B. Skillnaderna är dock relativt små. Möjligen kan detta sättas i samband med den tidsbrist som framförallt elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk förefaller ha haft i just delprov B. Det delprovet grundar sig på en större textmängd. Mer om tidsaspekten nedan.

Lärarenkäten om delprov B och C

Trots att många, 82 procent respektive 84 procent av lärarna svarar att nivån på proven jämfört med kunskapskraven i kursplanerna är Lagom, är det många som kommenterar och är kritiska till den låga kravnivån. Lärare skriver:

”Provet var för svårt med krångliga texter. Sedan var poängen för kravnivå låg. Jag ser inte vitsen med den fördelningen.” *”Med tanke på att eleverna bara går i sexan får jag säga att nivån var på gränsen till för hög.”* *”Blev lite förvånad såg hur lite poäng man behövde ha för att bli godkänd, men ni vet nog bäst!”* *”Tyckte att kravnivån för b och c delen var låg med 39p.”*

För att kunna mäta avancerade läsförståelseprestationer måste textunderlaget erbjuda möjligheter att ställa komplexa frågor. I kommande prov 2013, då proven är stöd vid betygssättning, finns betygsstegen utmärkta, och då motsvarar godtagbar nivå betygssteget E. Elever som då nått långt över kravnivån kommer att få högre provbetyg. I arbetet med kravnivån har också vägts in att de elever som genomfört det första nationella provet i årskurs 6 trots allt inte har följt de nya kursplanerna som provet grundar sig på mer än en termin. Att läsproven tydliggör vilka läsförståelseprocesser eleven hanterar är något som många lärare uppskattar.

Genomförandet tycks generellt ha gått bra i de båda läsförståelseproven, med ett undantag – tiden var för knapp för många elever i delprov B. Det är något vi i provgruppen tagit till oss. I delprovet som prövar läsning av skönlitteratur kommer textmängden att vara något mindre men framförallt utökas provtiden i båda delproven.

Delprov D och E – skriva berättande och argumenterande text

I delprov D fick eleverna skriva en berättande text utifrån konstbilder. Det fanns två bilder och eleverna skulle välja en. I delprov E var uppgiften att skriva en argumenterande text.

Den berättande texttypen är den som elever i regel har störst förtrogenhet med så här långt i grundskolan. Många elever har inte samma erfarenhet av att skriva till exempel argumenterande text men om vi ser till de inskickade elevlösningarna är resultatet sammantaget gott i båda skrivuppgifterna.

Bildval delprov D

När det gäller val av bild till delprov D valde 67 procent bild 1 och 33 procent bild 2. Något samband mellan vald bild och resultat tycks inte råda då andelen som ej nått kravnivån för delprovet är nästan lika stor bland dem som valde bild

1 som bland dem som valde bild 2. Ett antal lärare är kritiska till de ålderdomliga konstbilder som var grunden till den berättande skrivuppgiften. Under utprovningarna var dock elever generellt mer positiva än negativa till bilderna.

Lärarenkäten om delprov D och E

Åsikterna kring kravnivån i skrivuppgifterna är positiva. Nästan alla, 95 procent respektive 94 procent av lärarna, svarar att nivån på delproven jämfört med kunskapskraven var lagom. Kraven i provet anses vara lagom eller något för låga. Lärare skriver:

”Kraavnivå och delprov överensstämde bra.” ”Lagom tycker jag.” ”Kraavnivåerna är svåra att tolka. Det är tack vare proven som man vet vilken nivå eleverna har nått. Det behöver göras tydligare i kunskapskraven!”

Provtiden kommenteras även angående detta delprov. En lärare skriver: *”Varför samma provtid för alla?”* Vissa lärare har svårt att få provtiden att räcka medan andra lärare framför kritik mot att de elever som är färdiga måste sitta kvar vilket gör det svårt att skapa arbetsro för dem som fortfarande arbetar. I förslaget till genomförande finns rådet att alla elever ska ha en bredviduppgift för att bättre bibehålla arbetsron i klassrummet. Nackdelarna med att släppa iväg elever innan provtidens slut är flera. De elever som sitter kvar i klassrummet kan känna sig stressade och inte ge sig tid att fullfölja provet. Det finns heller ingen garanti för arbetsro i klassrummet då korridoren är full av lediga elever. Provggruppen har efter utprovningar anpassat tiden i kommande prov.

En jämförelse mellan årskurs 5 och årskurs 6

I en uppföljningsstudie jämförs 50 texter från vardera ämnesprovet i årskurs 5 år 2007 och ämnesprovet i årskurs 6 år 2012. Från varje databas har vi valt de 50 först registrerade lösningarna. Bland de inskickade elevlösningarna finns ytterligt få texter skrivna av elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk. En uppdelning i texter från svenska respektive svenska som andraspråk görs därför inte.

Texter i ämnesprovet för årskurs 5 betygsattes inte. Ibland kan dock de arkiverade lösningarna innehålla en anteckning om att läraren bedömt att eleven nått målen. För ämnesprovet i årskurs 6 skulle läraren ange om texten nått kravnivån för uppgiften eller inte. På grund av de skilda instruktionerna till lärarna är inte en jämförelse av bedömningen möjlig mellan de två textmaterialen.

Idén till uppföljningsstudien kommer från lärare i referensgruppen för ämnesprovet i årskurs 6, som kommenterade att ”sexorna får ihop så mycket mer”. Syftet med valet av skrivuppgifter till studien är att de ska vara likvärdiga och jämförbara. I båda årskurserna studeras en berättande uppgift där eleven ska använda sin fantasi, inte återberätta något som hänt henne eller honom själv. Båda de berättande uppgifterna handlar om fisk och fiske. Eleven i årskurs 5 skulle föreställa sig att hon var en fisk som berättar om en spännande dag. Eleven i årskurs 6 skulle utgå från en bild som visar en flicka som står och metar. I en rapport har Nyström Höög studerat samma årskurs 5-elevs argumenterande texter (2010).

Den första delen av studien är kvantitativ. De olika textmaterialen har beräknats i digitaliserad form. Oavsett mått åstadkommer elever i årskurs 6 längre texter/meningar/ord osv. än de ett år yngre eleverna i årskurs 5. Tydligast resultat

ger antalet ord i texterna. För årskurs 5 är medellängden 243 ord och för årskurs 6 är medellängden 334 ord, vilket är en överraskande stor skillnad. Nästa del av studien blir en kvalitativ analys av elevens berättelschema i jämförelse med Erikssons analys av ungdomars muntliga berättande (Eriksson 1997). Vad inleds texten med? Hur utvecklas handlingen? Vilken blir upplösningen? En första tendens visar att årskurs 6-eleverna som grupp åstadkommer mer avancerade texter. I båda textmaterialen syns också tydligt att eleverna bygger på sina egna erfarenheter, t.ex. i berättelser om en liten fisk som mobbas i skolan. Resultaten av jämförelsen kommer att användas i bedömningsmaterialet till lärare i årskurs 6 och redovisas i rapportserien Svenska i utveckling.

Slutsatser inför 2013 års prov

Den största skillnaden i det kommande 2013 års prov är att den nya betygsskalan ska användas. Eleverna kan alltså få delprovsbetygen A–F och A–F i det sammanvägda provbetyget. Noggranna anvisningar angående hur sammanvägningen ska gå till finns i informationen till lärarna. Uppläggningsen blir densamma som 2012: det muntliga delprovet innehåller både redogörelse och samtal, de två delproven i läsning baseras på skönlitteratur respektive sakprosa och av de två skrivuppgifterna blir en berättande och en diskursiv (dvs. beskrivande/förklarande/instruerande/argumenterande). Beteckningarna på delproven blir dock nya: delprov A: tala, delprov B1 och B2: läsa samt delprov C1 och C2: skriva och samordnas med ämnesprovet i årskurs 9.

Kommentarerna i lärarenkäterna angående tidsbrist för vissa elever har lett till förändringar i provtiderna, särskilt för delprov B1 och B2. Tidsåtgången har utprovats så att tiden ska räcka till för de allra flesta. För enstaka elever kan ändå anpassningar behöva göras enligt Skolverkets anvisningar. Fler råd om genomförandet av delprov A: tala kommer att finns i lärarinformationen. För det delprovet har också längden på de inspelade texterna som ligger till grund för diskussionerna förändrats enligt lärarnas önskemål.

Litteratur

Eriksson, Mats, 1997: Ungdomars berättande. En studie i struktur och interaktion. (Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 43.) Uppsala universitet.

Nyström Höög, Catharina, 2010: Mot ökad diskursivitet. Skrivutveckling speglad i provtexter från årskurs 5 och årskurs 9. (Svenska i utveckling nr 27.) Uppsala universitet.